

Foreningen af Yngre
Gynækologer og Obstetrikere

UDDANNELSESPOLITISK NOTAT

August 2004

Indledning;

FYGO's primære formål er at arbejde for at forbedre den gynækologisk-obstetriske speciallægeuddannelse i Danmark.

De senere års arbejde med målbeskrivelsen og den nye speciallægeuddannelse har sat fokus på uddannelse i bred forstand, hvilket vil være med til at forbedre og effektivisere vores uddannelse.

Bestyrelsens bidrag til processen er dette uddannelsespolitiske notat som forhåbentligt vil inspirere læserne.

Den nye speciallægeuddannelse

Fra 1. jan 2004 foregår speciallægeuddannelsen i henhold til den nye bekendtgørelse. Uddannelsen er nu mål styret, dvs. speciallæge anerkendelse kan først opnås når man kan dokumentere, at alle de kompetencer, der angives i målbeskrivelsen er opnået. De nye blokke er nu veldefinerede og umiddelbart vurderet er den nye sammensætning til gavn for FYGO's medlemmer. Der er taget hensyn til uddannelseskapaleten på de enkelte afdelinger, geografiske hensyn er taget i det omfang det har været muligt, alle er sikret min 1½ år på en Universitetsafdeling, Centralsygehusene inddrages fremover i lang større omfang – alle krav som FYGO har stillet tidligere.

Nu skal uddannelsen i gang og **FYGO vil**

- arbejde for en ensartet speciallæge uddannelse på et højt fagligt niveau i de 3 regioner
- forsætte arbejdet i de 3 speciale specifikke råd, der er essentielle råd, hvor alle medlemmerne er centrale uddannelsespersoner indenfor vores speciale. FYGO er det eneste organ, der via et konstruktivt samarbejde med FAYL, kan samle direkte informationer fra de 3 regioner. FYGO vil fastholde denne position og samtidig arbejde sammen med DSOG for, at der via Undervisningsudvalget skabes yderligere netværk mellem de 3 regioner.
- arbejde for, at der i DSOG/Undervisningsudvalgs regi løbende arrangeres temadage om uddannelses relevante emner på tværs af landet således, at der kan drages erfaringer fra andres såvel vellykkede som "mindre succes-rige" tiltag.
- løbende informere medlemmerne om den nye speciallægeuddannelse via hjemmesiden og Bladet
- opfordre afdelingerne til, at man allerede nu arbejder efter de nye uddannelsesprogrammer således, at der kan drages de nødvendige erfaringer inden det for alvor går løs

Redskaber i speciallæge uddannelsen

Målbeskrivelsen vil løbende blive evalueret og FYGO vil bidrage konstruktivt til denne proces således, at uddannelseskravene er i overensstemmelse med virkeligheden.

Uddannelsesprogrammerne er nu godkendt for alle I og U-stillinger. Individuelle uddannelsesplaner skal sikre en rationel og effektiv uddannelse for den enkelte. Velstrukturerede introduktionssamtaler skal sikre, at den enkelte U-søgende ikke skal gøre trin om og at den U-søgende kommer til at arbejde svarende til opnåede kompetencer. Logbogen, indeholder en opsummering af de enkelte mål, hvor opnåelse af kompetencer skal attesteres. Logbogen forventes at blive webbaseret og med elektronisk signatur fra vejlederne. FYGO støtter dette arbejde og vil arbejde for, at data-sikkerheden kommer i fokus. FYGO bakker op om "portefølje-mappen" som arbejdsredskab i

uddannelsen. Såvel U-søgende som vejlederne skal have den fornødne tid til at arbejde aktivt med mappen som proces-redskab og ikke blot som et kontrolorgan. Det er derfor nødvendigt, at de enkelte afdelinger bakker op om den nye uddannelsesreform, således at arbejdstilrettelæggelsen kommer til at afspejle, at der finder uddannelse sted på afdelingen – til gavn for vores kommende patienter

Evaluering under speciallægeuddannelsen

FYGO ser frem til, at uddannelsessøgende fremover evalueres i forhold til alle ”de 7 roller”. FYGO går ind for, at evaluering skal have konsekvens, men samtidig er det uhyre vigtigt for FYGO, at der udarbejdes et sikkerhedsnet omkring den enkelte uddannelsessøgende såfremt evalueringen falder negativt ud. I løbet af introduktionsstillingen vurderes det om den uddannelsessøgende er egnet til specialet. Denne evaluering skal tages alvorligt og den uddannelsesansvarlige overlæge skal være sit ansvar bevidst såfremt den uddannelsessøgende reelt ikke egner sig til specialet.

FYGO forventer, at de enkelte afdelinger afklarer, hvem der kan/skal attestere, at en given kompetence er opnået, således at den uddannelsessøgende får progression i sin uddannelse og får mulighed for at følge med i egen kompetenceudvikling. FYGO vil via Undervisningsudvalget arbejde for, at evaluering tages seriøst og at vi som uddannelsessøgende sikres en så ensartet evaluering som muligt.

Der er i den nye målbeskrivelse taget stilling til at ”de bløde kompetencer” skal evalueres gennem en 360 graders evaluering. Der introduceres således et nyt redskab. FYGO kan ikke på nuværende tidspunkt anbefale, at den foreslåede model for 360 graders evaluering anvendes før der er sikret den fornødne anonymitet og etik omkring personlige oplysninger. FYGO har kontaktet Undervisningsudvalget mhp et konstruktivt samarbejde omkring dette punkt og opfordret til at emnet tages op på den kommende temadag i april 2005.

FYGO vil diskutere med DSOG og de regionale Videreuddannelsesråd for den lægelige videreuddannelse, hvordan det kan sikres, at vejlederne får de nødvendige redskaber til at gennemføre evalueringen af den uddannelsessøgende. FYGO støtter tiltag i form af at tilbyde flere en egentlig uddannelse i pædagogik

Inspektorordningen

Et andet vigtigt evalueringsredskab for den lægelige videreuddannelse er inspektorbesøgene, hvor FYGO som den eneste ”sandkasse” organisation har fået mulighed for at deltage som ”junior-inspektorer”. FYGO har juni 2004 i enighed med ”voksen” inspektorerne evalueret forsøget positivt og har udarbejdet rapport til Sundhedsstyrelsen. FYGO vil arbejde for, at andre specialer får kendskab til forsøgsordningen bl.a. via deltagelse i Inspektordagen og indlæg i Ugeskriftet. FYGO’s bestyrelse vil i det kommende år gennemgå samtlige inspektorrapporter med det formål at få et opdateret billede over uddannelsens status.

FYGO vil informere de uddannelsessøgende via hjemmesiden og brev direkte til de afdelinger om, hvornår planlagte Inspektorbesøg finder sted med det formål at sikre, at vi som U-søgende inddrages aktivt i besøgene dels gennem udarbejdelse af afdelingens selv-evalueringsskema og dels i selve interviewene

Implementering af den nye speciallægeuddannelse, målbeskrivelsen og nye blokke

Et endnu uafklaret punkt er, hvordan forskningstræningsmodulet skal udformes. FYGO støtter at forskningsmodulet integreres i U-kurset om Forskning og Udvikling og FYGO forventer at modulet får et meningsfuldt indhold og at der afsættes den nødvendige tid. Herudover bør arbejdet med guidelines indgå. Samtidig bør kursister med forskningserfaring kunne fungere som vejledere for andre kursister. FYGO opfordrer ligeledes til, at vi som uddannelsessøgende inddrages i vejlederopgaver og studenterundervisning på afdelingerne således, at vores faktiske kompetencer udnyttes.

FYGO er dog fortsat bekymret for om vores arbejdsgiver – Amtsrådsforeningen – vil afsætte de nødvendige midler til den nye speciallægeuddannelse.

Overgangs ordning vedrørende kirurgi og 6-års reglen

SST har juli 2004 accepteret DSOG og FYGO's forslag til overgangsordning dog vil point tildelingen fremover blive i henhold til de 7 roller. FYGO har via DSOG anmodet om at Vurderingsudvalget allerede nu kommer med en model for dette. FYGO vil arbejde intenst for at der ikke sker forskydninger i pointene for den enkelte U-søgende. FYGO vil endvidere fortsat arbejde for at 6-års reglen afskaffes.

Funktion som ”bagvagt”

I den nye hoveduddannelse er der ingen fase 3/1. reservelæge tid. FYGO frygter, at de uddannelsessøgende herved forbliver i en reservelægestilling gennem hele hoveduddannelsen. FYGO samarbejder med FAYL på dette punkt. Allerede nu er der forskel på, hvordan kursister aflønnes; Ny Løn sikrer, at U-kursister i Århus får R1 funktionstillæg når man indgår i vagttag med speciallæger mens U-kursister i Odense ikke har samme ret og derved får 1500 kr mindre hver måned for det samme arbejde. Forhold som FYGO finder uacceptable.

FYGO kan dog med glæde konstatere, at det ser ud til at så godt som alle kursister indplaceres i det vagttag, der passer til uddannelsesstrinet og dermed opnås den nødvendige funktions tid som bagvagt

Uddannelseskapaciteten

Et andet og fortsat meget presserende problem er uddannelseskapaciteten. Der har nu i mange år været 3 kvalificerede ansøgere til hver kursusblok. Som en konsekvens af dette er den gennemsnitlige kandidatalder ca. 9 år ved start på kursusstilling. En problem, vi frygter vil blive forværret om ganske få år når den øgede produktion af medicinske kandidater for alvor slår igennem, hvorved der vil komme yderligere pres på uddannelsessystemet. At gynækologi og obstetrik er et populært speciale legitimerer dog ikke alene til at øge antallet af uddannelsesstillinger. Diverse prognoser Lægeprognose 2000-2025 (SST 2003) og DSOG's ”Prognoserapport” fra 2002 dokumenterer klart behov for en øget uddannelseskapaciteten. Den aktuelle udvidelse fra 22 til 26 årlige forløb er et skridt i den rigtige retning (Region Nord = 8 , Region Syd = 6 Region Øst =12). FYGO vil fortsat arbejde for flere U-forløb, men vurderer at uddannelseskapaciteten under de nuværende forhold er mættet i Syd og Nord, mens region Øst med et massivt befolkningsgrundlag fortsat har en ikke udnyttet kapacitet på minimum 3-4 årlige forløb.

Rekruttering til specialet

FYGO stiller sig meget tvivlende overfor om uddannelsessøgende, der er i kø til kursusstilling indenfor Gynækologi & Obstetrik skifter speciale pga ventetiden. Siden 1998 er kandidatalderen ved tildeling af kursusstilling været uændret ca 9 år og samtidig er antallet af nødvendige point uændret 8,5 dog med store regionale forskelle. Vores opfattelse er, at Gynækologi & Obstetrik vil forblive et populært og attraktivt speciale uden rekrutteringsproblemer. Det skal dog mane til eftertanke, at vores svenske kolleger i disse år oplever et massivt rekrutteringsproblem bl.a. pga en høj vagtbelastning og øget risiko for klagesager mm.

FYGO kan konstatere, at specialet bliver mere og mere kvindedomineret med kun 10-15 % mandlige U-kursister. FYGO vil opfordre til, at alle afdelinger diskuterer ”personale-politikken” overfor de mandlige medicinstuderende i forhold til om de har mulighed for at opleve alle specialets områder. Herudover kunne vi som speciale fokusere på de mulighederne for at udføre avanceret kirurgi mm indenfor specialet. FYGO reviderer sammen med DSOG Lægeforeningens specielehåndbog i 2004 og vil her gøre opmærksom på disse muligheder.

En ny flaskehals ?

Et forhold, der måske kan ændre søgningen mod specialet er, at det fremover vil blive sværere at få en introduktionsstilling. Antallet af introduktionsstillinger er reduceret fra ca 75 til ca 55 I-stillinger per år dvs hver 4. stilling forsvinder. Reduktionen bliver størst i region Øst hvor hver 3. stilling forsvinder pga regionens relativt lave antal kursusstillinger. FYGO's bestyrelse mener ikke, at en reduktion på 25 % i antallet af I-stillinger vil føre til nogen ny flaskehals, men vil følge udviklingen nøje.

Mulighed for organisatorisk og fagpolitisk arbejde

FYGO har erfaret, at det er blevet tiltagende besværligt for bestyrelses medlemmer samt yngre medlemmer i diverse udvalg/arbejdsgrupper at få fri til at deltage i de nødvendige møder. FYGO vil i samarbejde med DSOG arbejde for, at også uddannelsessøgende kan få mulighed til at deltage i det organisatoriske arbejde.

Den fremtidige uddannelsesprofil på den gynækologisk-obstetriske afdeling

Implementering af den nye speciallægeuddannelse og målbeskrivelsen har sat yderligere fokus på den lægelige videreuddannelse på alle niveauer. Det øgede antal U-forløb har betydet, at flere afdelinger nu bidrager til uddannelsen af speciallæger. Strukturreformen vil givetvis medføre nye omstruktureringer og påvirke de enkelte afdelingers funktion. Nogle afdelinger vil givetvis blive nedlagt, andre vil kun skulle varetage elektive opgaver mens andre bibeholder fuldt vagtberedskab. Dette vil stille store krav til tilrettelæggelsen af uddannelsen både for introduktionslæger, U-kursister og for post-kursister på vej mod overlægestilling. Her vil den uddannelsesansvarlige overlæge være den centrale person sammen med afdelingens gruppe af vejledere. I region Nord fungerer 1-2 yngre læger som uddannelseskoordinatorer på afdelingen og bistår den U-ansvarlige overlæge i dennes arbejde. FYGO ser gerne, at dette tiltag etableres på alle landets gynækologisk-obstetriske afdelinger snarest. Der er i flere amter via Ny Løn forhandlet et funktionstillæg igennem til de uddannelseskoordinerende yngre læger.

Om ganske få år vil der være færre faste speciallæger til at uddanne mange yngre læger. Det er derfor efter FYGO's mening meget vigtigt, at vi nu bruger den nødvendige tid og tålmodighed på at "lære", hvordan man bedst uddanner i og træner kliniske færdigheder. At arbejdstilrettelæggelsen i langt højere grad bliver forankret og bestemt af uddannelsesbehovet frem for altid at være styret af produktionen. De enkelte afdelingsledelser mødes af kravet om større produktivitet og vil være tilbøjelige til - måske ubevidst - at nedprioritere uddannelse. Ligesom patienter/behandlinger DRG-vægtes kunne det være relevant og naturligt, at DRG-vægte uddannelse så det at uddanne talte med i evalueringen af en afdelings produktivitet og ikke bare var et biprodukt..

FYGO er fortsat bekymret for om de enkelte afdelinger, der skal varetage hoveduddannelsen har sikret sig ekstra ressourcer således, at den nødvendige læringsramme kan etableres. Kravet om en reel vurdering af den enkeltes kompetencer vil kræve ekstra samtaler med vejlederen, fokuseret operativ læring, audit af journaler – hele porteføljens indhold skal i princippet diskuteres. En hjælp til at organisere dette kunne være, at alle uddannelsessøgende fik en lomme-PC og at der blev udviklet programmer, der kunne følge den enkeltes kompetenceudvikling og derved lette arbejdet for vejlederne. FYGO deltog i udarbejdelsen af "Rapport vedr. ressourceforbrug ved den nye speciallægeuddannelse" foråret 2004. Konklusionen blev, at der kræves 1/3 speciallæge til at uddanne en I eller U-søgende. FYGO vil opfordre afdelingerne til at bruge rapportens konklusion som argument for, at uddannelsesgivende afdelinger tildeles de nødvendige ressourcer.

Når antallet af I stillinger reduceres forventer FYGO, at disse stillinger bliver konverteret til blokstillinger indenfor det almen medicinske speciale. Mange afdelinger tilbyder i dag en suboptimal uddannelse til denne gruppe, der skal være vores tætteste samarbejdspartner i fremtiden.

Efter FYGO's mening bør læger i blokstilling til almen praksis have mere målrettede forløb ved at varetage fagligt relevant arbejde og f.eks. ikke gå i vagt på de højt specialiserede afdelinger – dels er det faglige udbytte for ringe, dels er det ofte en ganske stor belastning at være bag dem.

Tiden efter at man er blevet speciallæge

Den lægelige videreuddannelse stopper ikke med, at man endelig er blevet speciallæge. Det er efter FYGO's mening meget vigtigt, at øgningen i uddannelseskapaleten følges af en samtidig udvidelse i antallet af afdelingslægestillinger, alternativt 1. reservelægestillinger. I den nye "vejledning om faglig bedømmelse af ansøgere til overlægestillinger" maj 2003 præciseres det, at en ansøger til en overlægestilling som minimum skal have 2 års ansættelse efter opnåelse af speciallægeanerkendelse for at være kvalificeret til en overlægestilling. Er der eksempelvis 10 uddannelsesblokke om året i en region vil der således være et behov for minimum 20 afd. læge/R1 stillinger til at sikre alle mulighed for "§14 modning". FYGO ved, at man i Videreuddannelsessekretariatene i regionerne er opmærksom på disse forhold, men vil løbende bringe diskussionen op i de specialespecifikke råd/nævn.

Kurser

FYGO vil fortsætte vores stolte tradition med at afholde gode og billige kurser for alle FYGO's medlemmer. FYGO vil endvidere forsøge at udvikle nye kurser og fastholde det årlige 2 dages internat. FYGO fastholder ligeledes "Studiegruppe Vest" for de lidt "ældre" af medlemmerne.

Internationalt samarbejde

FYGO fortsætter arbejdet i Norden via NFYOG og ser frem til at få formandskabet og dermed deltagelse i NFOG's møder per 1. jan. 2005. FYGO vil arbejde for, at NFOG kongresserne fremover får en "ung" profil med gode muligheder for, at vi fortsat kan deltage for et fornuftigt gebyr og at der sikres gode rammer for poster præsentationer og frie foredrag. Herudover vil FYGO støtte udvekslingen indenfor Norden.

Samarbejdet med de andre europæiske landes uddannelsessøgende foregår via ENTOG. En gang årligt er der mulighed for et udvekslingsophold i et andet land – 2004 er det Slovenien – 2005 Barcelona og i 2006 vil vi forsøge at få arrangementet til Danmark. FYGO håber, at mange afdelinger vil støtte op omkring dette initiativ.

Fremtidige fokus og debat områder

Er der en flugt væk fra det obstetriske fagområde? I bekræftende fald er det nødvendigt, at vi afdækker området således, at vi kan sørge for, at vi som uddannelsessøgende ikke skræmmes væk fra obstetrikken fx af angsten for klagesager mm.

Hvordan håndteres klagesager på de enkelte afdelinger? Hvordan etableres systemer for debriefing af læger, der har været udsat for fx traumatiske fødselsforløb?

Er det psykiske arbejdsmiljø på afdelingerne i orden? Er der åbenhed om fejl og nærfejl?

Diskussion af specialets opdeling/subspecialisering?

Hvad er en basis obstetriker? eller basis gynækolog?

Kan vi som uddannelsessøgende acceptere, at vi nærmest ikke eller først meget sent i uddannelsen oplæres kirurgisk?

Skal alle kunne hysterektomere?

Med dette notat vil vi fra FYGO's side gerne gøre opmærksom på, hvor vi synes, det er vigtigt at gøre en indsats. Hvis du synes, der er andre ting udenfor det beskrevne, der skal tages op, hører vi altid gerne fra dig.

FYGO's bestyrelse september 2004